

LECTIO SEXTA ET TRICESIMA

ΜΙΑ ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΔΩΡΟΔΟΚΙΑΣ

XXXVI

ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Manius Curius Dentātus maximā frugalitāte utebātur, quo* facilius divitias contemnere posset. Die quodam Samnitium legāti ad eum venērunt. Ille se in scamno assidentem apud focum et ex ligneo catillo cenantem eis **spectandum**^{1*} praebuit. Samnitium divitias contempsit et Samnītes paupertātem eius mirāti sunt. Nam cum ad eum magnum pondus auri publice missum attulissent, ut* eo uterētur, vultum risu solvit et protinus dixit: «Supervacaneae, nē* dicam ineptae, legatiōnis ministri, narrāte Samnitibus Manium Curium malle locupletibus imperāre quam ipsum fieri locuplēm; et mementōte me nec acie vinci nec pecuniā corrumpi posse».

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ο Μάνιος Κούριος Δεντάτος ήταν πάρα πολύ ολιγαρκής, για να μπορεί να περιφρονεί ευκολότερα τα πλούτη. Μια μέρα ήρθαν σ' αυτόν απεσταλμένοι των Σαμνιτών. Αυτός παρουσιάστηκε στα μάτια τους καθισμένος δίπλα στη φωτιά σε ένα σκαμνί και τρώγοντας από ένα ξύλινο πιάτο. Περιφρόνησε τα πλούτη των Σαμνιτών και οι Σαμνίτες θαύμασαν τη φτώχεια του. Ενώ δηλαδή του έφεραν από μέρος της πολιτείας τους πολύ χρυσάφι για να το κάνει ό,τι θέλει, γέλασε μαλακώνοντας το αυστηρό πρόσωπό του κι απάντησε αμέσως: «Μέλη αυτής της περιττής, για να μην πω ανόητης, πρεσβείας, πείτε στους Σαμνίτες πως ο Μάνιος Κούριος προτιμά να εξουσιάζει τους πλούσιους παρά να γίνει πλούσιος ο ίδιος· και θυμηθείτε πως εγώ ούτε στη μάχη μπορώ να νικηθώ ούτε με χρήματα να διαφθαρώ».

¹ Βλ. Lectio XXXIII, Ο ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΓΕΡΟΥΝΔΙΑΚΟΥ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- Οι **τελικές προτάσεις** είναι προτάσεις **επιρρηματικές**.
- Δηλώνουν **τέλος** ⇨ **σκοπό**.

Εισάγονται ➔ **ut** όταν είναι **καταφατικές**
➔ **ne** όταν είναι **αρνητικές**
➔ **quo** όταν ακολουθεί **επίθετο ή επίρρημα σε συγκριτικό βαθμό**

Εκφέρονται ➔ **Υποτακτική Ενεστώτα** ⇨ όταν εξαρτώνται από ρήμα σε χρόνο **αρκτικό**

ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΣΤΟ ΠΑΡΟΝ

➔ **Υποτακτική Παρατατικού** ⇨ όταν εξαρτώνται από ρήμα σε χρόνο **ιστορικό**

ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΣΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ

Παραδείγματα ➔ *veniunt ut spectent*
venerunt ut spectarent
continenter vivit quo facilius pugnare possit

ΣΤΙΣ ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΑΡΑΤΗΡΕΙΤΑΙ ΙΔΙΟΜΟΡΦΙΑ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

Ο Μάνιος Κούριος Δεντάτος
αρνείται τα δώρα των Σαμνιζών,
πίνακας από Vincenzo Camuccini

ΟΙ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ XXXVI

quo facilius divitias contemnere posset

- Δευτερεύουσα τελική πρόταση.
- Εισάγεται με τον τελικό σύνδεσμο *quo*, επειδή ακολουθεί το επίρρημα συγκριτικού βαθμού *facilius*.
- Εκφέρεται με υποτακτική, όπως όλες οι τελικές προτάσεις και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού *posset*, γιατί εξαρτάται από ρήμα σε ιστορικό χρόνο *utebatur*.
- Δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν.

ut eo uteretur

- Δευτερεύουσα τελική πρόταση.
- Εισάγεται με τον τελικό σύνδεσμο *ut*.
- Εκφέρεται με υποτακτική, όπως όλες οι τελικές προτάσεις και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού *uteretur*, γιατί εξαρτάται από ρήμα σε ιστορικό χρόνο *attulissent*.
- Δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν.

ne dicam ineptae

- Δευτερεύουσα τελική [παρενθετική] πρόταση.
- Εισάγεται με τον αρνητικό τελικό σύνδεσμο *ne*.
- Εκφέρεται με υποτακτική, όπως όλες οι τελικές προτάσεις και συγκεκριμένα με υποτακτική ενεστώτα *dicam*, γιατί εξαρτάται από το εννοούμενο ρήμα σε αρκτικό χρόνο *dico*.
- Δηλώνει το Σύγχρονο στο παρόν.

ΑΡΧΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΑΝΩΜΑΛΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

affero, attuli, allatum, afferre
assideo, assedi, assessum, assidere, 2
ceno, 1
contemno, contempsi, contemptum, contemnere, 3
corrumpo, corrumi, corruptum, corrumpere, 3
dico, dixi, dictum, dicere, 3
fio, factus sum, fieri
impero, 1
malo, malui, malle
memini, meminisse [ελλειπτικό]

miror, miratus sum, mirari, 1 [αποθ.]
mitto, misi, missum, mittere, 3
narro, 1
possum, potui, posse
praebeo, praebui, praebitum, praebere, 2
solvo, solvi, solutum, solvere, 3
specto, 1
utor, usus sum, uti, 3 [αποθ.]
venio, veni, ventum, venire, 4
vinco, vici, victum, vincere, 3

Προσοχή!

utor, 3 αποθ., + αφαιρετική
narro + δοτική
impero + δοτική

risus -us, δ' κλίση, αρσενικό
vultus -us, δ' κλίση, αρσενικό
acies -ei, ε' κλίση, θηλυκό

Ενδεικτικές Ασκήσεις

1. Να μεταφέρετε τις παρακάτω λέξεις του μαθήματος XXXVI στις ζητούμενες πτώσεις.

		ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΙΚΟΥ	ΔΟΤΙΚΗ ΕΝΙΚΟΥ	ΑΦΑΙΡΕΤΙΚΗ ΕΝΙΚΟΥ	ΓΕΝΙΚΗ ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΥ
frugalitate	➡				
die	➡				
scamno	➡				
focum	➡				
eius	➡				
pondus	➡				
vultum	➡				
risu	➡				
legatiōnis	➡				

2. Να γράψετε τους άλλους βαθμούς των πιο κάτω τύπων από το μάθημα XXXVI.

maximā, facilius, magnum

ΘΕΤΙΚΟΣ	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ	ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΟΣ

3. Να γράψετε τους πιο κάτω τύπους ρημάτων σύμφωνα με την οδηγία που ακολουθεί τον καθένα (όπου χρειάζεται, να λάβετε υπόψη το υποκείμενό τους στο κείμενο).

<i>utebātur</i>	να γραφεί το γ' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής μέλλοντα στην ίδια φωνή
	
<i>mirāti sunt</i>	να γραφεί το β' ενικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή
	
<i>attulissent</i>	να γραφεί το γ' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής ενεστώτα στην ίδια φωνή
	
<i>solvit</i>	να γραφεί ο αντίστοιχος τύπος στον μέλλοντα στην ίδια φωνή
	
<i>fieri</i>	να γραφεί το α' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής παρατατικού στην ίδια φωνή
	
<i>vinci</i>	να γραφεί ο αντίστοιχος τύπος στον μέλλοντα και παρακείμενο στην ίδια φωνή
	
<i>corrumpi</i>	να γραφεί το α' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής υπερσυντελικού στην ίδια φωνή
	

4. Να μεταφέρετε τις προτάσεις στα Λατινικά.

- i. Οι αρχαίοι Ρωμαίοι ζούσαν με μεγάλη ολιγάρκεια, για να μπορούν εύκολα να περιφρονούν τα βάσανα και τους κινδύνους των πολέμων.

- ii. Ο Καρχηδόνιος αρχηγός είπε ότι προτιμά να εξουσιάζει πολεμώντας τους βασιλιάδες παρά να γίνει ο ίδιος βασιλιάς.

5. Να αντικαταστήσετε τον προσδιορισμό του σκοπού με τελική πρόταση προβαίνοντας στις απαραίτητες αλλαγές.

i. Legati venerunt allatum Manio magnum pondus auri.

Dux speculatores mittit copias hostium visum.

Cicero Romam it' Caesarem oratum.

Caesar apud Belgas legiones ad hiemandum conlocat.

6. Να αντικαταστήσετε το *debeo* + *απαρέμφατο*² [ενεργητική σύνταξη] από τον αντίστοιχο τύπο της Παθητικής Περιφραστικής Συζυγίας. Όπου χρειάζεται να δηλωθεί το ποιητικό αίτιο.
ΠΡΟΣΟΧΗ αν θα χρησιμοποιήσετε ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ σύνταξη ή ΑΠΡΟΣΩΠΗ.

i. Plato servum Aesopi investigare debebit.

ii. Duces hostium speculatores Romanorum occidere debuerint.

7. Από το κείμενο XXXVI να εντοπίσετε και να γράψετε δύο (2) λέξεις της λατινικής που παρουσιάζουν σημασιολογική και ετυμολογική συγγένεια με την ελληνική γλώσσα (αρχαία ή νέα), δηλώνοντας και τη σχετική ελληνική λέξη. Να εξαιρεθούν τα κύρια ονόματα.

Λατινική λέξη		Ελληνική λέξη
	➡	
	➡	

¹ Εο, ii, itum, ire = πηγαίνω

² Βλ. Lectio XXXIII

8. Για κάθε μία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου XXXVI να γράψετε μία (1) ετυμολογικά και σημασιολογικά συγγενή λέξη, προερχόμενη από κάποια από τις σύγχρονες ευρωπαϊκές γλώσσες (αγγλικά ή γαλλικά ή ισπανικά ή ιταλικά ή γερμανικά).

Λατινική λέξη		Αγγλική λέξη	Γαλλική λέξη	Ισπανική λέξη	Ιταλική λέξη	Γερμανική λέξη
focus	➡					
paupertatem	➡					
mementote	➡					

9. Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις του κειμένου XXXVI της στήλης Α' με τις πτώσεις της στήλης Β'.

A	B
maxima	Αιτιατική ενικού
legati	Γενική ενικού
pondus	Αφαιρετική ενικού
	Δοτική ενικού
	Ονομαστική πληθυντικού
	Αφαιρετική πληθυντικού

10. Να χαρακτηρίσετε ως Ορθό ή Λάθος το περιεχόμενο των παρακάτω προτάσεων χρησιμοποιώντας ανάλογα τα σύμβολα ✓ ή ✗.

- cum ad eum magnum pondus auri publice missum attulissent

	Ορθό	Λάθος
Ο τύπος <i>attulissent</i> είναι οριστική υπερσυντελικού		
Ο τύπος <i>missum</i> είναι σουπίνο		

- narrāte Samnitibus Manium Curium malle locupletibus imperāre

	Ορθό	Λάθος
Ο τύπος <i>narrate</i> είναι προστακτική ενεστώτα		
Ο τύπος <i>malle</i> είναι απαρέμφατο παρακειμένου		

11. Να δηλώσετε ποια από τις παρακάτω προτάσεις είναι γραμματικά και συντακτικά ορθή γράφοντας δίπλα από την ορθή απάντηση το σύμβολο ✓. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Hostes veniunt ut milites occiderent	
Hostes venerunt ut milites occiderent	
Hostes veniunt ut milites occidunt	
Hostes venerunt ut milites occisuri sint	

12. Να εντοπίσετε και να διορθώσετε το συντακτικό ή γραμματικό σφάλμα σε κάθε πρόταση που ακολουθεί.

i. Graeci libros amabant ut mentem meliorem habebant.

Σφάλμα	Διόρθωση

ii. Magnus numerus hostium captus est cum Antonius multum iratus fuit (αιτιολογική πρόταση).

Σφάλμα	Διόρθωση

13. Να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική και αντίστροφα.

i. Multae legiones a hostium duce in Graecia positae erant.

ii. Poetae Carthaginienses libros de bellis scripserunt.

14. Ποιες αρετές πρέπει να χαρακτηρίζουν έναν ηγέτη, σύμφωνα με τα λεγόμενα και τις πράξεις του Μάνιου Κούριου Δεντάτου;

A classical painting of Saint Peter, seated and holding a key, with a red cloak draped over his shoulder. He is positioned in a dark, rocky setting with a view of a city and a cloudy sky in the background.